

S. ATTICI EPISTOLA AD S. CYRILLUM

ALEXANDRINUM EPISCOPUM

De S. Joannis Chrysostomi nomine diptychis inserendo.

Vide inter S. Cyrilli epistolas, *Opp. tom. V, parte II, p. 201-205.*

EJUSDEM EPISTOLA AD PETRUM ET ÆDESIUM.

Exstat apud Nicephorum, *Hist. eccl. lib. XIV, c. 27.*

EJUSDEM EPISTOLA AD CALLIOPEN.

Socrat. *Hist. eccl. VII, 25.*

ANNO DOMINI CDXLVI.

S. PROCLUS^{*}

CONSTANTINOPOLITANUS EPISCOPUS.

NOTITIA.

(GALLAND., *Vet. Patr. Biblioth. IX, Proleg., p. XXXIX.*)

I. Proclum a primæva ætate litteris ac disciplinis excolendis sedulo incumbentem, ad lectoris gradum fuisse promotum, ex Socrate intelligimus (a). Deinde Attico episcopo Constantinopolitano operam dedit, ejus etiam notarius exstitit; atque ab eo diaconus et presbyter ordinatus fuisse perhibetur. Interea mortuo Cyzicenorum præsule, ut scribit idem Socrates (b), Sisinnius Attici successor, ad illam regendam Ecclesiam episcopum ordinavit. At eam prævertentes Cyziceni, alium, Dalmatium nomine, sibi episcopum constituendum curarunt. Constantinopolim itaque rediens Proclus, ibi frequenter concionando magnam sui nominis celebritatem consecutus est (c). Vir fuit, si quisquam alius, optimis moribus præditus. Quo no-

mine iterum, atque iterum ad sedem Constantinopolitanam occupandam populi votis expetitus, sive post mortem Attici et Sisinnii, sive post abdicationem Nestorii, ut auctor est subinde laudatus historicus (d); tandem, eodem teste (e), post Maximianum fato functum *Areobindo et Aspare coss., pridie Idus Apriles*, id est anno Christi 454, in illius Ecclesiæ pontificali throno est collocatus. Qui postquam multa pro fide catholica propugnanda præclare gessisset, exactis in Byzantina sede annis XIII, et aliquot mensibus, e vivis demum excessit anno 447 desinente. De hac tamen temporis notatione in annum et diem Procli emortualem, haud concors exstat virorum eruditorum sententia, ut videre est apud Pagi (f) ac Tillemontium (g), quos consulas velim.

(a) Socrat. *Hist. eccl. lib. VII, cap. 41.*

(b) Id. *ibid. cap. 28.*

(c) Id. *ibid. cap. 41.*

(d) Id. *ibid. capp. 26, 29, 35.*

B (e) Id. *ibid. cap. 40.*

(f) Pagi. ad ann. 446, §§ 8 seqq.

(g) Tillem. tom. XVI, pagg. 717 et 799, not. 2 sur S. Procle.

* Attico CP. Proclum et Flavianum CP. jungimus quamvis ordine chronologico juniores. Est.

II. Doctrina et eloquentia plurimum valuisse sanctum Proclum, id vero ex veterum testimoniis quæ illius operibus præmisimus, plane compertum habemus. Complura scripsit beatus præsul, quæ tamen ad nos usque haud omnia pervenere. Quidquid autem ex ejus litterarum monumentis detegere licuit, homilias, epistolas, fragmenta, etc., ea post Elmenhorstium diligenter satis collegit Vincentius Riccardus, ac Latine reddita et uberrimis animadversionibus adornata anno 1650, Romanis typis commisit. Postmodum Procli Homilias sive Orationes xx ad mss. codices recensuit, denuo Latine vertit ac brevibus notis instruxit Franciscus Combefisius (a), de hujusmodi suo consilio lectorem ita monitum reddens (b): *Visum est sancti Procli Orationes, Vincentio Riccardo Romæ editas, aliis nostris quibus maxime Deipara Virgo hoc tomo celebratur, adjungere; multisque partibus nostras,*

(a) Combef. Auctar. nov. ad Biblioth. PP., tom. I, pagg. 501-496. Paris 1648.
(b) Id. ibid. pag. 467.

A codicum aliqua collatione ac nova versione (meliores), luci iterum publicæ dare: valere jussis spissis illis, nec raro parergis, aut etiam minus quandoque aptis Riccardi notis: uti nec instituti nostri ratio nostra hic plura præscribi sinit. — Quæ textui elucidando necessaria videbuntur, in singulis brevi orationibus expediam. Hæc ille: cujus propterea editionem, ad homilias quod attinet, utpote præstantiorem, Riccardianæ anteferendam censuimus; et breves adnotationes quas editor ad calcem rejecit, lectoris commodo consulentes, ad oras paginarum subjiciendas duximus. Reliqua porro ex Riccardo desumpsimus. Quid autem operæ studio nostro, in Procli epistolis potissimum exendendis, præstitum sit, notulæ produnt quas ubique subdidimus. Cæterum haud fuerit otiosum, judicium perlegere quod de scriptis sancto Proclo tributis tulit cl. Tillemontius (c).

(c) Tillem. tom. XVI, pagg. 718 et 800 seq., not. 5 sur S. Procle.

NOTITIA ALTERA.

(FESSLER, *Institutiones Patrologicæ* tomi duo, Oeniponte 1851. — Tom. II, pag. 577.)

S. Proclus, adhuc adolescens S. Joanni Chrysostomo imprimis charus, per sacri ministerii gradus in Ecclesia Constantinopolitana ad presbyteri dignitatem ascendit. Is cum a. 426 a Sisinnio episcopo Constantinopolitano Cyzici episcopus ordinatus esset, cives ejus oppidi, priusquam Proclus illuc se conferret, alium sibi episcopum elegerunt. Quo comperto, Proclus pacis amans Constantinopoli permansit, ibique concionibus ad populum habitis plurimum inclaruit (d).

Postmodum ubi Nestorius errores suos Constantinopoli disseminare cœpit, Proclus adhucdum ibi degens, celeberrima oratione publice in ecclesia habita, strenue eos impugnavit. Vir fuit eximiæ benignitatis et mansuetudinis, nec minoris industriæ, qua, licet vim externam contra hæreticos adhiberi nollet, errantes tamen assidue pro veritate decertans victoriaeque assuetus in viam veritatis reducere satagebat (e). Quapropter iterum atque iterum, ut sedem Constantinopolitanam occuparet, populi volis expeditus, tandem post Maximiani ob-

(d) Socrat. *Histor. eccles.* lib. vii, c. 28, 41, 45; Nicephori *Histor. eccles.* lib. xiv, c. 38; Ephræmii Byzantini *Catalogus patriarcharum Constantinopol.*, v. 9714-19 in A.; Maii *Nova collect. veterum script.*, t. III, p. 1, p. 229. Cf. Tillemont l. c., p. 604-6.

(e) Socrat. *Histor. eccles.* lib. vii, c. 41, 42; S. Leo M. epist. 155, c. 1; S. Cyrill. Alexandr. ep. 51 (Opp. t. V, p. 11, p. 195); *Synodicon Casin.* c. 157. Cf. Tillemont l. c. p. 705-9.

(f) Socrat. *Hist. eccles.* lib. vii, c. 26, 29, 33, 40; *Synodicon Casin.*, c. 123.

itum (a. 454) in illius Ecclesie pontificali throno collocatus est (f); statimque synodicam ad *Cyrium Alexandrinum, Joannem Antiochenum, aliosque Orientis episcopos* misit, qua de sua confirmatione eos certiores redderet (g). Biennio post (a. 456) exortæ sunt lites de Theodoro, Mopsuestiæ in Cilicia olim episcopo, ante plures jam annos defuncto, qui in libris suis longe lateque celebratis Nestorio facem prætulera. Doctrinam ex istis libris excerptam Nestoriani, præsertim in Armenia et Persia, sub commendatione tanti nominis propagare conati sunt. Verum Acacius Melitensis et Rabulas Edessenus episcopus, re cognita, Armenos monuerunt de cavendo errore magnis se nominibus tegente; Ciliciæ autem episcopi, patrocínio Theodori suscepto, litteris in Armeniam directis Acacii et Rabulæ monita nonnisi ex studio contentionis profecta asseverabant. Itaque oppositis utrinque vocibus in anceps redacti Armeniæ episcopi in concilio statuerunt, Proclum ea de re consulere, ad quem duos presbyteros legatos miserunt cum

(g) *Proœmium hujus synodicæ*, de qua haud infrequens apud veteres est mentio, exstat in *Synodico Casinensi*, c. 150 (ed. Schulze ep. 129), et in Opp. Procli ed. Galland., ep. 17. Vid. *Synodicon Casin.* c. 144, 145, 148, 149, 158. Cf. Tillemont t. XIV, S. Cyrille, art. 121 (p. 372, 375). — Alia quædam S. Procli synodica, cujus mentio habetur in Theodoretæ epist. 86, posteriori tempore scripta videtur. Cf. P. Constant in epistolis pontiff. Roman., Monitum in S. Xysti III ep. 10.

libellis rei statum exhibentibus (a) adjuncto volumine, continente excerpta ex Theodori libris, quæ in Armenia et Persia circumferebantur. Proclus, re in synodo diligenter examinata, celeberrimum illum tomum ad episcopos Armeniæ direxit, quo luculentum veræ fidei testimonium perhibuit. Eundem tomum ad Joannem quoque Antiochenum misit, expectens ab eo pro communi fide servanda, ut cum suo concilio cum susciperet atque subscriberet. Quod revera Joannes et synodus Orientis apud ipsam congregata lubenter præstitit (b). Insuper Proclus consilio prudenti usus, tomo suo capitula hæresin Nestorianam continentia, quæ in Armenia circumferebantur, absque tamen auctoris Theodori nomine damnanda subjecerat, ut et Theodori nomini propter Orientalium offensionem parceretur, et prava ejus dogmata damnata excluderentur (c). Verum sapiens ejusmodi consilium imprudens monachorum quorundam zelus fefellit, qui excerpta ista capitula cum ipso auctore Theodoro damnanda per omnem Orientem clamabant, sicque magnas turbas excitabant. Qua de re Joanni multum querenti (d) Proclus temperatam suam agendi rationem candide exposuit, legatis autem suis in arduo isto

A negotio summam denuo moderationem injunxit (e). Inter ceteros Orientis episcopos, qui cum catholicis communicabant, Rabulæ Edesseni mediis hisce litibus immortalis successor Ibas ob animum Nestorianis erroribus propensiolem maxime infamabatur; quam ob rem Proclus, conservandæ puræ fidei pacisque genuinæ æque studiosus, egregiis litteris plurimum institit, ut Joannes eum ad tomum subscribendum subjectaque capitula damnanda permoveret (f). — Aliquot annis post (a. 444), Athanasio, extorri Perrhenorum episcopo, suffragatus, omni charitate et modestia Donnum, Antiochiæ episcopum, datis litteris rogavit, ut ejus causam denuo examinaret (g). Obiit Proclus sanctitatis fama ubique conspicuus a. 446 (h).

B S. Procli hodie supersunt *Orationes et Epistolæ*.

I. *Orationes* viginti septem ejus nomine circumferuntur (i), quarum tamen nonnullæ citra dubium spurix, aliæ saltem suspectæ sunt (j).

Hæc pertinent :

1. *Sermones in festis Domini* (k), seu de mysteriis vitæ Christi, scil. *De nativitate Domini* (A. Mai i. c., pp. 92, 93), *De incarnatione Domini nostri Jesu Christi*, altero post Christi natalem die (orat.

(a) Reperitur in concil. Constantinopolit. II (a. 553) collat. v (Mansi t. IX, col. 240-42) fragmentum ex libellis porrectis a presbyteris et diaconis, qui transmissi sunt ab episcopis, etc., magnæ Armeniæ, Persidis et aliis gentibus ad Proclum Constantinopolitanum (idem legitur in Opp. Procli ed. Riccardi tanquam epist. 1). Quod si tamen Facundus op. cit., lib. viii, c. 2, Liberati *Breviar.*, c. 10, et ipsa tomus ad Armenios inscriptio cum isto fragmento conferantur, propius ad veritatem accedere videtur, si istos libellos vel serius ad Proclum scriptos credamus, vel saltem in isto fragmento quædam præsertim ab initio ex libellis Basilii diaconi ferventioris (vid. Liberati *Breviar.*, c. 10) admista contineri. Cf. Tillemont t. XIV, S. Cyrille, art. 142 (p. 653), cum nota 88 (p. 791).

(b) Fragmentum epistolæ Procli ad Joannem et responsi Joannis ad Proclum, servatum a Facundo Hermian. in *Defens. trium Capitul.*, lib. i, c. 4 (Galland, t. XI, pag. 666), habetur tanquam Procli, ep. 4 et 5. Aliud fortasse fragmentum epistolæ Procli ad Joannem ejusque synodum exhibent verba in S. Cyrilli Alex., ep. 47 (t. V, p. 11, p. 189) ex Proclo allegata.

(c) S. Cyrilli Alex. *Epist. ad Acacium* in concil. Constantinopolit. II (a. 553), collat. v, (Mansi, t. IX, col. 245).

(d) Querelas Joannis Antiocheni exhibet epist. 6, in Opp. Procli ed. Riccardi, quæ revera non est nisi pars alia responsi Joannis ad Proclum (seu epistolæ 5), ut satis patet ex Facundi op. cit., lib. ii, c. 2, et lib. viii, c. 4 (Galland, t. XI, p. 680, et pag. 745-46), unde accepta est ep. 6 inter Procli epistolas.

(e) Fragmentum hujus epistolæ Procli ad Joannem, et aliud ejusdem Procli epist. ad Maximum diaconum suum, desumpta ex Facundi op. cit., lib. viii, c. 2 et 5 (Galland, t. XI, p. 746-47, et p. 752), exstant in Opp. Procli ed. Riccardi tanquam ep. 10 et 11. Tota hæc causa accurate narratur in Liberati *Breviario*, c. 10 (Galland, t. XII, p. 133-35), quem refert et in nonnullis corrigit C. Baron., *Annal.*, ad a. 435, n. 51-4. Vid. etiam supra § 527, p. 528. Cf. Tillemont t. XIV, S. Procle, p. 709-10.

(f) Epistola hæc Procli ad Joannem, quæ in Opp. Procli ed. Riccardi est ep. 5, transsumpta est ex concilio Constantinopolit. II, collat. vi et v (Mansi t. IX, col. 591-4, 270-71). Cf. Tillemont t. XIV, S. Cyrille, art. 142 (p. 651-52), et S. Procle (ibid., p. 709).

(g) Epistola hæc Procli ad Donnum, ex concil. Chalcedon. act. xiv (Mansi t. VII, col. 521-26) accepta in Opp. Procli ed. Riccardi, est ep. 15. Cf. Tillemont, t. XIV, S. Cyrille, art. 148 (p. 647-49).

(h) Insignia laudum præconia, quibus veteres sanctum hunc episcopum extulerunt. Vid. ap. Tillemont t. XIV, S. Procle, p. 717-18, et in fronte Opp. S. Procli (Galland, t. IX, p. 605-15).

(i) Harum viginti duæ in edit. Gallandii cæteris meliore deprehenduntur, quinque nuper ab A. Maio in *Spicileg. Roman.* t. IV (Romæ 1840) p. 77, 98 e codd. antiquis erutæ fuere.

(j) Dubiæ sunt hæc orationes : *De incarnatione D. N. Jesu Christi et de infusoriis* (orat. II), item *In natalem diem D. N. Jesu Christi* (orat. IV), quæ idem plane initium habet cum oratione i Theodoti Ancyranus lecta in concilio Ephesino; et oratio altera in S. Stephanum (orat. XVII). — Spurix sunt : *Laudatio Dei Genitricis Mariæ* (orat. VI), absurda quædam continens; et oratio prior in S. Stephanum (orat. XVII), quæ Asterium Amaseum auctorem habet. — Oratio hæc in S. Stephanum apud Gallandium inter scripta S. Procli prætermittitur; hinc Oratio altera in S. Stephanum, quæ in edit. Riccardi, orat. XVII numeratur, ap. Galland. locum orat. XVII obtinuit, et sic deinceps numerus *Orationum* ap. Riccard. et Galland. una semper discrepat, ut oratio XIX ed. Riccardi sit orat. XVIII ap. Galland., etc. — Cf. de singulis Procli orationibus tam genuinis, quam dubiis et spuris Riccardi et Combelsii notas; Tillemont t. XIV, S. Procle, note 3 (p. 800-801); Ceillier l. c., n. 12-25. (p. 484-91); J. A. Fabricii *Biblioth. Græc.* vol. IX, p. 505-510. De stylo et caractere harum *Orationum* vid. Dupin t. IV, p. 73, et Tillemont l. c., p. 718-19.

(k) Festa Domini, quæ tempore S. Procli in Ecclesiæ usu erant, ipse enumerat orat. III n. 2.

iii), et de ejusdem *circumcisione* octavo post nati-
vitate die (A. Mai l. c. p. LXXXIV—VII), in s.
theophania sive in epiphania Domini (orat. vii);
sermo *De incarnatione*, dictus in Sabbato ante Qua-
dragesimam (A. Mai l. c. p. LXXXVIII—XCII); *In*
transfigurationem (orat. viii); *In ramos Palmarum*
(orat. ix); in seriam quintam *De cana Domini* (orat.
x); in Parasceve *De passione Dominica* (orat. xi);
unus *De resurrectione Domini* dictus in nocte paschali
(orat. xii); tres in S. *Pascha* (orat. xiii, xiv et xv);
unus *De ascensione Domini* (A. Mai l. c. p. LXXVII—
LXXXIII), denique unus *In S. Pentecosten* (orat. xvi).

2. *Laudes sanctorum*. Has inter eminent celeberrima illa *laudatio in SS. Dei Genitricem Mariam*, Nestorio præsente habita, ab eoque frequenter impugnata (orat. i); et altera similis argumenti (orat. v). Accedunt *laudatio S. Pauli apostoli* fervidior (orat. xix), *S. Andreae apostoli* (orat. xx), et *S. Joannis Chrysostomi* (orat. xxi). His adjungendus venit sermo *De S. Clemente martyre*, Ancyrae in Galatia episcopo (A. Mai l. c. p. xciv—viii).

3. *Tractatus de traditione divinæ Missæ* (seu orat. xxii), alioquin non nisi fragmentum, quo præcipui liturgiæ apud Græcos recensentur auctores, ac præsertim liturgiæ S. Basilii et Joannis Chrysostomi origo exponitur, a quibusdam in dubium vocatur (a).

II. *Epistolæ S. Procli septem* hodie exstant, quarum longe celeberrima est: *Tomus* (seu *Epistola de fide*) *ad Armenios*, quo mysterium Incarnationis Domini perquam accurate exponitur, adeo ut episcopi catholici per totum Orientem eidem subscriberent tanquam normæ rectæ fidei, ipsique Romani

pontifices summis laudibus illum extollerent (b). Cæteræ epistolæ vel epistolarum fragmenta (scil. ep. 3, 4, 10, 11, 15, 17) ubique insignem ejus claritatem produnt, nec minus fidei zelum, quam pacis atque justitiæ amorem spirant (c).

Ex doctrina S. Procli illud maxime notatu dignum, quod sæpius in *Tomo ad Armenios*, et in celeberrima illa *Laudatione SS. Dei Genitricis* (orat. i) illibatam S. Mariæ virginitatem etiam post partum disertis verbis astruit.

Editiones: S. Procli Opuscula Gr. et Lat. ed. G. Elmenhorst, Lugduni Batav. 1617 in 8°. (Hæc editio continet tantum quatuor orationes et tres epistolas atque *Tractatum de traditione divinæ liturgiæ*, præque Gr. et Lat.; vid. de singulis Hoffmann *Lexicon bibliograph.* t. III, s. v. Proclus p. 473—74.) — S. Procli analecta (seu Opera collecta) a Vincentio Riccardo Gr. et Lat. cum commentar., Romæ 1650 in 4°. — P. Combefisius in *Auctario novo Bibliothecæ Patrum*, Paris. 1648, t. I, p. 302—496, homilias seu orationes viginti S. Procli (omissa tantum oratione Asterii Amaseni) iterum recensitas Gr. et Lat. cum notis edidit. — Denique omnia S. Procli opera, quæ hucusque reperta sunt, ex edit. Riccardi et Combefisii collecta optime exhibentur Gr. et Lat. in Galland. *Biblioth. Patrum* t. IX, p. 601—704, ubi etiam (p. 703—4) fragmenta quædam ex orationibus deperditis et ex epistolis nonnullis Procli reperiuntur. Quibus nunc addere oportet sermones ab A. Mai repertos, quorum primus Gr. et Lat., reliqui Latine tantum exhibentur.

(a) Cf. Tillemont l. c. p. 801.; Ceillier l. c., n. 26 (p. 491—95), et t. I, cap. 2, art. , n. 8, (p. 510—11.); Eu. Renaudot *Liturg. Oriental. Collect.*, t. I, p. 22, et 26—7, J. A. Fabricii *Biblioth. Græc.* vol. IX, p. 510—11. Card. Bona *Rerum liturg.* lib. 1, c. 9, n. 9, etiam liturgiæ S. Procli memorat.

(b) De nomine *Tomis* vid. supra t. I, § 115, p. 405. — De *Tomis* hujus auctoritate cf. Tillemont

t. XIV, S. Cyrille, art. 141 (p. 650—51); J. A. Fabricii *Biblioth. Græc.* vol. IX, p. 511—12.

(c) Riccardi editio sedecim epistolas habet, quibus Gallandus decimam septimam adjecit; sed pars major illustrandis rebus gestis S. Procli inseruit, ac non nisi septem de quibus supra in *Vita S. Procli* singillatim actum est, Proclum ipsum auctorem habent.

VETERUM TESTIMONIA DE S. PROCLUSO

EPISCOPO CONSTANTINOPOLITANO.

I.

CYRILLUS ALEX. in *Exposit. Symboli. Ex part. iii, Conc. Ephes. cap. 45, sub fin.* — *Conc. edit. Ven. Labb., tom. III, pag. 1721.*

Ταῦτα φρονεῖ μεθ' ἡμῶν ὁ φιλόχριστος τῶν ἁγίων Πατέρων χορὴς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ νοῦν τῶν τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίας κατακοσμήσας θρόνον, ὀσιώτατος καὶ θεοσεβέστατος ἀδελφός, καὶ συνεπίσκοπος Πρόκλος.

Idem *ibid.*, pag. 1727, ad Joannem Antioch. et synod.

Ἐν τῇ πρὸς Ἀρμενίους Ἐπιστολῇ, τὸν τῆς ἀληθείας λόγον ὀρθοτομῶν, διεκήρυξε σαφῶς ὁ ὀσιώτατος καὶ θεοσεβέστατος ἀδελφός ἡμῶν, καὶ συνεπίσκοπος

Hæc sentit nobiscum amantissimus Christi sanctorum Patrum chorus, et ipse qui nunc sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ thronum exornat, religiosissimus et sapientissimus frater et coepiscopus Proclus.

In *Epistola ad Armenios*, cum sermonem veritatis recte tractaret, diserte prædicavit sanctissimus et religiosissimus frater noster et coepiscopus Pro-

elus, vir pius, et ad certamen adversus eos qui quæ recta sunt, pervertunt, exercitatus, et ex veritatis assertionem victoriam reportare assuetus.

Α Πρόκλος, ἀνὴρ εὐσεβής, καὶ τοῖς τὰ ὀρθὰ διαστρέφουσιν ἀνταποδύεσθαι μεμελετηκῶς, ὅτι καὶ νικᾶν ἔθος αὐτῷ πρᾶσθεύοντι τὴν ἀλήθειαν.

II.

SOCRATES Hist. eccl. lib. vii, cap. 26.

Orta est autem post obitum Attici multa circa ordinationem episcopi contentio, dum alii alios quærebant: nam quidam Philippum presbyterum, nonnulli vero Proclum ordinari cupiebant: erat autem et is presbyter. Communiter vero cunctus populus Sisinnium ordinari optabat.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τὴν τελευταίαν Ἀττικοῦ πολλή φιλονεικία περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου, ἄλλων ἄλλοι ζητούντων· τινὲς μὲν γὰρ, φησὶ, Φίλιππον τὸν πρεσβύτερον ἐζήτησαν, τινὲς δὲ Πρόκλον· καὶ οὗτος δὲ πρεσβύτερος ἦν. Κοινῇ δὲ πᾶς ὁ λαὸς ἐπόθει γίνεσθαι Σισίννιον.

IDEM *ibid.*, cap. 28.

Mortuo Cyzicenorū episcopo, Sisinnius Proclum Cyzici ordinavit episcopum. Cum itaque Proclus Cyzicum esset profecturus, prævenerunt eum Cyziceni, ac virum religiosum, nomine Dalmatium, ordinaverunt. Et hoc fecerunt neglecta lege quæ jubet, ne præter sententiam Constantinopolitani episcopi, ulla fiat episcopi ordinatio. Legem autem istam ideo neglexerunt, quod ea ad solius Attici personam lata pertineret. Mansit itaque Proclus Constantinopoli, et licet Ecclesiæ suæ non præseset, in ecclesiis tamen Constantinopolitanis docendo floruit.

Τοῦ Κυζικηνῶν ἐπισκόπου τελευτήσαντος, ὁ Σισίννιος Πρόκλον ἐχειροτόνησε πρὸς ἐπισκοπὴν τῆς Κυζίκου. Μέλλοντος οὖν διάγειν ἐπ' αὐτὴν, φθάνουσιν οἱ Κυζικηνοὶ καὶ χειροτονοῦσιν ἄνδρα ἀσκητικόν, ᾧ ὄνομα ἦν Δαλμάτιος. Καὶ τοῦτ' ἐποίησαν, ἀμελήσαντες τοῦ νόμου τοῦ κελεύοντος, παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, χειροτονίαν ἐπισκόπου μὴ γίνεσθαι. Ἠμέλησαν δὲ τοῦ νόμου τούτου, ὡς Ἀττικῶ μόνῳ εἰς πρόσωπον παρασχεθέντος. Ἐμνευεν οὖν ὁ Πρόκλος, οἰκείας μὲν Ἐκκλησίας μὴ προσεστῶς, ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὰς διδασκαλίας ἀνθῶν.

IDEM *ibid.*, cap. 35.

Post depositionem vero Nestorii, rursus disceptatio erat de eligendo episcopo. Et multi quidem Philippum, plures vero Proclum eligebant; et obtinisset sane Procli electio, nisi potentum nonnulli obstitissent, canone ecclesiastico prohiberi dicentes: Ne quisquam episcopus uni addictus ecclesiæ ad aliam civitatem transferatur. Hoc dicto ac credito, coactus est populus acquiescere.

Μετὰ δὲ τὴν Νεστορίου καθάρσιν, πάλιν περὶ ἐπιλογῆς ἐπισκόπου ζήτησις ἦν. Καὶ πολλοὶ μὲν Φίλιππον, πλείους δὲ τὸν Πρόκλον ἐπελέγοντο· καὶ ἐκράτησεν ἂν ἡ Πρόκλου γνώμη, εἰ μὴ τινες τῶν μεγάλα δυναμένων ἐκόλυσαν, φήσαντες, κανόνα ἐκκλησιαστικὸν κωλύειν, τὸν ὀνομασθέντα τινὸς πόλεως ἐπίσκοπον εἰς ἑτέραν μεταφέρεσθαι πόλιν. Τοῦτο λεχθὲν καὶ πιστευθὲν, τὸν λαὸν ἡσυχάζειν ἠνάγκαζεν.

IDEM *ibid.*, cap. 36.

Qui tunc ista dicere conati sunt, vel invidia fuerunt erga Proclum infecti, vel et canones, quæve sæpenumero utiliter in ecclesiis gesta fuere, ignorabant.

Οἱ τότε ταῦτα λέγειν ἐπιχειρήσαντες, ἀλλ' ἡ κατασκευάσασθαι φθόνῳ τῷ πρὸς τὸν Πρόκλον, ἢ ἀγνοεῖν καὶ τοὺς κανόνας, καὶ τὰ πολλάκις χρειωδῶς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις γενόμενα.

IDEM *ibid.*, cap. 40.

Maximianus vero cum biennium ac menses quinque Ecclesiæ pacate præfuisset, mortuus est, consulibus Areobindo et Aspare, duodecima die Aprilis. Accidit autem, ut hebdomada esset jejuniorum, Paschatis festo vicina: erat autem dies illa quinta vocata. Tunc autem et Theodosius imperator causæ huic sapienter providit: etenim ne denuo in electione episcopi disceptatio oriretur, et Ecclesia perturbaretur, incunctanter, nondum humato Maximiani corpore, præsentibus episcopis præcepit, ut Proclum ordinarent: nam ad eam rem et Cœlestini episcopi Romani litteræ quæ allatæ sue ant, consentiebant, quas ille et Cyrillo Alexandrino, et Joanni Antiochiæ, et Rufo Thessalonicensi miserat, nihil impedire docens, eum qui alii esset Ecclesiæ nuncupatus, vel etiam episcopus esset, ad aliam trans-

Μαξιμιανὸς δὲ δύο ἐνιαυτοὺς πρὸς τοῖς πέντε μηνσὶν ἡσυχῶς τῆς Ἐκκλησίας προστάς, ἐτελεύτησεν ἐν ὑπατείᾳ Ἀρεοβίνδου καὶ Ἀσπαρος, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός. Συνέβη δὲ ἐν αὐτῇ τὴν ἑβδομάδα εἶναι τῶν νηστειῶν, τὴν γειτνιαζούσαν τῇ τοῦ Πάσχα ἑορτῇ· ἡμέρα δὲ ἦν καλουμένη πέμπτη. Τότε δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος σοφῶς τοῦ πράγματος προενόησεν· ἵνα γὰρ μὴ πάλιν περὶ ἐπιλογῆς ἐπισκόπου ζήτησις ἦ, καὶ ταραχὴ τῇ Ἐκκλησίᾳ κινήσῃ, μὴ μελήσας, ἀλλ' ἔτι κειμένου τοῦ σώματος Μαξιμιανοῦ τοῖς παροῦσιν ἐπισκόποις ἐνθρονίσαι τὸν Πρόκλον ἐπέτρεψεν· ταῦτο γὰρ καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Κελεστίνου ἐπιστολαὶ παροῦσαι ἐγένοντο σύμφωνοι, ἃς ἐκεῖνος ἀπεστάλκει Κυρίλλῳ τε τῷ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἀντιοχείας, καὶ Ρούφῳ τῷ Θεσσαλονίκης, διδάσκων ὡς οὐδὲν κωλύει, τὸν τε

ἑτέρας πόλεως ὀνομασθέντα, ἣ καὶ ὄντα ἐπίσκοπον, ἄλλοθεν μετατίθεσθαι. Ἐνθρονισθεὶς οὖν ὁ Πρόκλος τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ Μαξιμιανοῦ σώματος ἐποίησατο.

IDEM *ibid.*, cap. 41.

Πρόκλος ἐκ πρώτης ἡλικίας ἀναγνώστης ἐτύγχανεν ὄν, ἐφοῖτα τε εἰς διδασκάλους, καὶ ῥητορικῆς ἐγένετο ζήλωτής. Τελέσας δὲ εἰς ἄνδρα, τὰ πολλὰ παρῆν τῷ ἐπισκόπῳ Ἀττικῷ, ὑπογραφεὺς αὐτοῦ τῶν λόγων γινόμενος. Προκόψαντα δὲ αὐτὸν καὶ ἐν τῇ τάξει τῆς διακονίας Ἀττικῆς προηγάγετο· ἀξιοθεὶς δὲ καὶ πρεσβυτερίου, ὡς προεῖπον, ὑπὸ Σισινίου πρὸς τὴν Κυζικίου ἐπισκοπὴν προεβλήθη. Τότε δὲ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας τὸν θρόνον ἐκληρώθη. Ἦν δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, εἰ καὶ τις ἄλλος· ὑπὸ γὰρ τῷ Ἀττικῷ παιδευθεὶς, πάντα αὐτοῦ τὰ χρηστὰ ἐμιμήσατο· τὴν δὲ ἀνεξικακίαν, πλεόν ἦν ἐκεῖνος εἶχεν, ἐξήσκησεν. Ὁ μὲν γὰρ τοῖς αἵρεσιώταις φοβερὸν ἐν καιρῷ ἑαυτὸν ἐπεδείκνυσεν· οὗτος δὲ προστηνῆς τοῖς πᾶσιν ἐγένετο· τούτῳ δὲ μᾶλλον αὐτοῦ, ἢ βίᾳ προσάγεσθαι προνοῶν· αἵρεσιν γὰρ οὐδεμίαν σκύλλειν αἰρούμενος, τὸ ἀξίωμα τῆς πραότητος τῆς Ἐκκλησίας φυλάξας ἀπέδωκε· κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὸν βασιλέα μιμούμενος Θεοδοσίον.

IDEM *ibid.*, cap. 42.

Ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀπεδέχετο· καὶ γὰρ τοῖς ἀληθῶς ἱερωμένοις ἐφάμιλλος, καὶ οὐδαμῶς τοὺς διώκειν ἐθέλοντας ἀπεδέχετο.

IDEM *ibid.*, cap. 43.

Θνήσκει μὲν Βαρβάρων ὁ ἐπαρχος, ὃ ὄνομα ἦν C Ρούγας, βληθεὶς κεραυνῷ· λοιμὸς τε ἐπιλαθόμενος τὸ πλείστον τῶν ὑπ' αὐτῷ ἀνθρώπων διέφθειρεν. Καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἐξήρκεσεν· ἀλλὰ γὰρ καὶ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὸν, πολλοὺς τῶν ὑπολειφθέντων ἀνάλωσεν. Τότε δὲ καὶ ὁ ἐπίσκοπος Πρόκλος, ἐκ τοῦ Ἰεζεκιήλ προφητεῖαν ἐπ' ἐκκλησίας διδάσκων, τῇ γινόμενῃ ἐκ Θεοῦ σωτηρίᾳ προσαρμόσας, ἱκανῶς ἐθαυμάσθη. Ἡ δὲ προφητεία ἐστὶν αὕτη· Καὶ σὺ, υἱὲ ἀνθρώπου, προσφίτευσον ἐπὶ Γὼγ ἄρχοντα, Ρῶς, Μισὸχ καὶ Θεβέλ· κρινῶ γὰρ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ αἵματι, καὶ ὑετῷ κατακλύζοντι, καὶ λίθοις χαλάζης· καὶ πῦρ, καὶ θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ πάντα τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ. Καὶ μεγαλυνθήσομαι, καὶ ἐνδοξασθήσομαι, καὶ γνωσθήσομαι ἐναντίον πολλῶν ἐθνῶν· καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Κύριος. Σφόδρα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐθαυμάσθη ἐπὶ τούτοις ὁ Πρόκλος.

Hæc itaque ratione imperator Proclum laudabat; nam et ipse veros imitabatur sacerdotes, nec ullo pacto eos approbabat qui ad persequendum erant parati.

IDEM *ibid.*, cap. 43.

Barbarorum dux, nomine Rugas, fulmine ictus interiit; et pestis subsecuta maximam eorum hominum qui sub illo fuerant, partem interemit. Neque sic plaga quievit; sed et ignis e cælo delapsus, plurimos ex iis qui remanserunt, consumpsit. Tunc sane episcopus Proclus, cum in ecclesia de collata salute Ezechielis exponeret prophetiam, admirationi fuit abunde. Erant autem verba prophetiæ: *Et tu, fili hominis, vaticinare contra Gog principem, Rhos, Misoch et Tobel; judicabo enim eum morte, et sanguine et imbre vehementi, et lapidibus grandinis; et ignem, et sulphur pluum super eum, et super omnes qui cum eo, et super gentes multas cum eo. Et magnificabor et glorificabor, et notus ero in conspectu multarum gentium: et cognoscent quia ego sum Dominus*¹. Vehementer itaque, sicut dixi, ob ista admirationi fuit Proclus.

III.

Ex concilio Antiocheno sub Domino, *intexto actioni* XIV concilii Chalced., edit. Ven. Labb. tom. IV, pagg. 1659, 1662, 1663.

Δόμνος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας εἶπεν· Οἶδα καὶ γὰρ ἐκδεδημηκέναι τὸν ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον· καὶ γὰρ ἐκόμισέ μοι γράμματα τῶν θεοφιλεστάτων καὶ ἀγιωτάτων ἐπισκόπων, τοῦ κυρίου Πρόκλου, φημί, καὶ τοῦ κυρίου Κυρίλλου.

Domnus episcopus Antiochiæ dixit: Novi et ego formidasse reverendissimum episcopum Athanasium: nam detulit mihi litteras Dei amantissimorum et sanctissimorum episcoporum, domni Procli scilicet et domni Cyrilli.

¹ Ezech. XXXVIII, 22 seq.

Theodorus episcopus dixit: Divinæ litteræ per A Dei amantissimum episcopum Athanasium prolatae sunt sanctorum archiepiscoporum. Jubeat tua sanctitas has relegi coram sancto concilio.

Theoctistus episcopus Berrhœæ dixit: Hæc ipsa et ego perspexi, quia falsa docuerit sanctissimos et venerabilissimos episcopos, Proclum videlicet et Cyrillum, reverendissimus episcopus Athanasius.

Sabbas episcopus dixit: Si quietem diligeret reverendissimus episcopus Athanasius, non eum oportuerat post repudium et jusjurandum, importunum existere sanctissimis Patribus et archiepiscopis Proclo et Cyrillo.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος εἶπεν· Ὅσα γράμματα διὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου κεκόμισται τῶν ἀγιωτάτων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων. Κελευσάτω σου ἡ ἀγιότης, ταῦτα ἀναγνωσθῆναι ἐπὶ τῆς ἀγίας συνόδου.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος Βεῤῥοῖας εἶπε· Τὰ αὐτὰ συνειδὼν καὶ ὡς ψευδῆ ἐδίδαξε τοὺς ἀγιωτάτους καὶ ὁσιωτάτους ἀρχιεπισκόπους, Πρόκλον φημι καὶ Κυρίλλον ὁ εὐλαθέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος.

Σάββας ἐπίσκοπος εἶπεν· Εἰ τὴν ἡσυχίαν ἠγάπα ὁ εὐλαθέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, οὐκ ἔδει αὐτὸν μετὰ παραίτησιν καὶ ὄρκους ἐνοχλῆσαι τοῖς ἀγίοις Πατέρας καὶ ἀρχιεπισκόποις Πρόκλῳ καὶ Κυρίλλῳ.

IV.

THEODORITUS epist. LXXXVI, ad Flavianum, Opp. tom. III, pag. 964.

Scito, domine, quod demisso erga nos animo fuit, B ex quo in urbe vestra, tempore beatæ memoriæ Procli, synodica acta composuimus, sequentes canones sanctorum Patrum.

Ἴσθι, δέσποτα, ὡς τὴν πρὸς ἡμῶν ἔσχε μικροψυχίαν, ἐξ οὗ τοῖς παρ' ὑμῖν γεγεννημένοις συνοδικοῖς, ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Πρόκλου, συνεθέμεθα, τοῖς τῶν ἀγίων Πατέρων κανόσιν ἀκολουθήσαντες.

IDEM epist. CX, ad Dominum, *ibid.* pag. 980.

Consuetudinem itaque secuti sumus, et homines insignes, tum doctrina, tum vita celebres. Multa etiam alia hujusmodi beatæ memoriæ Proclius Constantinopolitanus episcopus edoctus, et ipse ordinationem suscepit et laudavit, litterisque approbavit.

Ἐθεὶ τοίνυν ἠκολουθήσαμεν, καὶ ἀνδράσιν ἐπιστήμοις, καὶ ἐπὶ γνώσει καὶ βίῳ πολυθρυλλήτοις. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα δεδιδασμένους ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Πρόκλος ὁ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐπίσκοπος, καὶ αὐτὸς τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο, καὶ ἔγραψεν ἐπαινῶν καὶ θαυμάσιων.

V.

Ex libello Eusebii episcopi Dorylæi in act. I conc. Chalced., edit. Ven. Labb. tom. IV, pag. 931.

In fide sanctorum Patrum trecentorum decem et C octo in Nicæa congregatorum, et in his quæ sapuit et exposuit beatissimus Cyrillus Alexandrinæ magnæ civitatis quondam episcopus, et magnus Athanasius, et Gregorius, et Proclus, sancti episcopi.

Τῇ πίστει τῶν ἀγίων Πατέρων, τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ, τῶν ἐν Νικαίᾳ συναγερμένων, καὶ τοῖς φρονηθεῖσι καὶ ἐκτεθεῖσι παρὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλειως γεγονότος ἐπισκόπου, καὶ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, καὶ Γρηγορίου, καὶ Πρόκλου τῶν ἀγίων ἐπισκόπων.

Ex act. XI ejusdem conc. Chalced., *ibid.* 1611 et 1614.

Lucianus reverendissimus episcopus Byziæ dixit: Suscepit eum beatissimæ memoriæ Proclus. Gloriosissimi judices dixerunt: Si Proclus sanctæ memoriæ, qui fuit archiepiscopus regiæ Constantinopolis, suscepit Bassianum reverendissimum episcopum, et communicavit ei tanquam episcopo Ephesiorum metropolis reverendissimus clerus sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ nos edoceat. D Theophilus reverendissimus presbyter Constantinopolis sanctæ Ecclesiæ dixit: Ut coram Deo, et suscepit eum sanctæ memoriæ Proclus communicantem, et synodalibus litteris honorans, dimisit eum ad Ephesum; et in diptychis posuit ejus nomen, et recitabatur usque ad modicum abhinc tempus. Omnes reverendissimi clerici sanctissimæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ dixerunt: Et nos hæc ipsa didicimus. Suscepit enim eum, et communicavit ei beatæ memoriæ Proclus, et fecit synodicas litteras, et in diptychis eum posuit.

Λουκιανὸς ὁ εὐλαθέστατος ἐπίσκοπος Βύζης, εἶπεν· Ἐδέξατο αὐτὸν ὁ μακαρίτης Πρόκλος. Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Εἰ Πρόκλος ὁ τῆς ὁσίας μνήμης, ὁ γεγωνῶς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλειως, ἐδέξατο αὐτὸν Βασσιανὸν τὸν εὐλαθέστατον ἐπίσκοπον, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ ὡς ἐπισκόπῳ τῆς Ἐφεσίων μητροπόλειως, ὁ εὐλαθέστατος κληρὸς τῆς ἀγίας Κωνσταντινουπόλειως Ἐκκλησίας διδασκέτωσαν. Θεόφιλος ὁ εὐλαθέστατος πρεσβύτερος τῆς κατὰ Κωνσταντινουπόλιν ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας εἶπεν· Ὡς ἐπὶ Θεοῦ, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ὁ ἐν ἀγίοις Πρόκλος κοινωνίοντα, καὶ συνοδικοῖς γράμμασι τιμήσας αὐτὸν, ἀπέλυσεν ἐπὶ τὴν Ἐφεσον· καὶ ἐν τοῖς διπτύχοις ἔταξεν αὐτοῦ τὸ ὄνομα, καὶ ἐλέγετο ἕως πρὸ ὀλίγου καιροῦ. Πάντες οἱ εὐλαθέστατοι κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας εἶπον· Καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ λέγομεν. Ἐδέξατο γὰρ αὐτὸν, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ ὁ μακάριος Πρόκλος, καὶ ἐποίησε συνοδικὰ γράμματα, καὶ εἰς τὰ δίπτυχα αὐτὸν ἔταξεν.

Ex act. xiv ejusdem concilii Chalced., ibid. pag. 1646.

Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε· Τὸ ἄ
ἐμὸν πρᾶγμα ἀπὸ μακροῦ χρόνου κατῆρξται· καὶ
τούτου ἤκουσαν οἱ τῆς μακαρίας μνήμης Κύριλλος
καὶ Πρόκλος, καὶ φανεροῦς τύπους ἔγραψαν τῷ
Ἀντιοχείας γενομένῳ ἐπισκόπῳ Δόμνῳ· συνέθετο
ἐκεῖνος πληροῦν ταῦτα. Ἄξιῳ, εἰ παρίσταται τῇ ὑμε-
τέρᾳ ἐξουσίᾳ, τὰ γράμματα τῶν ἀρχιεπισκόπων
ἀναγνωσθῆναι. Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Τὰ
γράμματα Πρόκλου καὶ Κυρίλλου τῶν τῆς εὐλαβοῦς
μνήμης ἀναγινωσκέσθωσαν.

VI.

*Ex epistola Quintiani episcopi Asculani ad Petrum Fullonem episcopum Antiochiæ, ex tom. V Concil.
edit. Ven. Labb., pag. 226.*

Ταύτας τὰς δώδεκα καθαιρέσεις ἀπέστειλά σοι, εἰ-
δὼς ὅτι χρὴ ἐξακολουθεῖν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ ὁσιωτά-
του τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίας ἐπισκόπου
Πρόκλου· πῶς ἐν τῷ κάμπῳ καταδραμῶν σὺν παντὶ
τῷ λαῷ, κυματιζομένης ὑπὸ σεισμῶν τῆς αὐτῆς πό-
λεως· καὶ θρήνου ὑπὸ πάντων ἀναπεμπομένου, ἄφνω
παῖδα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀρθῆναι ὑπὸ τινος δυνάμεως,
καὶ τοίτῳ ἐνθέσθαι τοῦ λιτανεύειν τὸ Τρισάγιον καὶ
λέγειν· Ἅγιος ὁ Θεός· ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθά-
νατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ταῦτα τοῦ ἐπαγγεῖλαι
τῷ ἐπισκόπῳ προσετάχθη. Ὅς καὶ μετὰ τρίωρον ἔστη
ἐν τῷ τριβουναλίῳ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ αὐτοῦ [τοῦ]
ἐπισκόπου, καὶ ταῦτα διεγῆσατο. Καὶ οὕτως λιτανευ-
σάντων, ἔστησαν οἱ σεισμοί.

Athanasius reverendissimus episcopus dixit : Mea
causa a longo tempore inchoata est, et hanc audie-
runt beatæ memoria: Cyrillus et Proclus, et certas
litteras scripserunt Domino qui fuit Antiochenus
episcopus, promisitque ille eas complere. Rogo ita-
que, si videtur vestræ potestati, archiepiscoporum
litteræ relegantur. Gloriosissimi judices dixerunt :
Litteræ Procli et Cyrilli reverendissimæ memoriæ
relegantur.

VII.

Ex epistola Acacii episcopi CP. ad eundem Petrum Fullonem, ibid. pag. 231.

Οὐ μόνον γὰρ τὸν χερουβικὸν ὕμνον ἐνόθευσας, δι'
οὗ καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις ἐστερειώθη σαλευομένη ποτὲ
ὑπὸ ἀνευδότητων σεισμῶν, παιδὸς νηπίου περὶ τὸν αἰ-
θέρα ἀρπαγέντος ἐπ' ὄψεσι πάσης τῆς πόλεως ὡς ἕως
τρίτου οὐρανοῦ κατὰ τὸν θεσπέσιον Παῦλον. Κάκει
ἀκηκόοτος τὴν ἀλόγητον ταύτην ὑμνολογίαν· καθ' ἣν
ῶραν ἐν τῷ κάμπῳ τὰ πλήθη μετὰ δακρύων ἀνεβόων
τὸ, Κύριε, ἐλέησον, πρὸς τὸν Θεόν, ἅμα τοῦ ἐν ἁγίοις
Πρόκλου τοῦ γεγονότος Πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπι-
σκόπου ταύτης τῆς βασιλίδος καὶ φιλοχρίστου πόλεως.

Has duodecim depositiones ad te misi, sciens
quod oportet sequi revelationem sanctissimi Procli
Constantinopolitane Ecclesie episcopi; quando in
campum cum universo populo cucurrit, fluctuante
ipsa civitate sub terræ motu, et omnibus fletum
emittentibus, repente puerum in aera levare a qua-
dam virtute, et huic imponi suppliciter occinere
Trisagium, ac dicere : Sanctus Deus, sanctus fortis,
sanctus immortalis, miserere nobis; et hæc annun-
tiare episcopo jussus est. Qui et per tres horas stetit
in tribunali, secus pedes ipsius episcopi, et hæc
narravit. Et hic suppliciter orantibus stetit terræ
motus.

VIII.

Ex epistola Justini episcopi in Sicilia ad eundem Petrum Fullonem, ibid. pag. 227.

Δέξαι οὖν ὡς ἀδελφοῦ σου παραίνεσιν· καὶ γενοῦ
ποιμὴν τῶν προβάτων, καὶ οὐ λύκος· καὶ τῷ μακα-
ρίῳ Πρόκλῳ ἀκόλουθος γενοῦ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἐν τῷ
κάμπῳ ἀποκαλύψει.

Suscipe ergo tanquam fratris tui admonitionem;
et fias pastor ovium, et non lupus; et fias sectator
beati Procli et revelationis ejus in campo.

D

IX.

Ex Hist. eccl. Tripartita, lib. xii, cap. 3, apud Cassiodorum, Opp. tom. 1, pag. 348.

Sisinnius Proclum in Cyzico consecravit; qui
antequam proficisceretur ad Cyzicum, cives præ-
cedentes Dalmatium monachum episcopum sibimet
ordinaverunt, parvi pendentes regulam qua jubetur,
præter Constantinopolitanum episcopum ordinatio-

nem ibi fieri non debere. Quod ideo Cyziceni ne-
glexerunt, quia Attico soli hæc lex personaliter
præstita videbatur. Mansit ergo Proclus non habens
Ecclesiam propriam: qui tamen in doctrina eccle-
siarum Constantinopoleos valde florebat.

¹ II Cor. xii, 2.

Ibid. cap. 10, pag. 351

Maximianus cum duos annos et sex menses Ecclesiam gubernasset, defunctus est consulatu Ariobindæ et Asparis, die xii mensis Aprilis, in septimana majore jejuniorum, feria v. Tunc igitur Theodosius imperator sapienter causam prospexit, ne rursus de episcopatu seditiois quæstio aut tumultus in Ecclesia nasceretur. Cum adhuc ergo corpus Maximiani jaceret, præsentibus episcopis præ-

cepit inthronizare Proclum. Quod etiam Romani episcopi Cœlestini litteræ firmaverunt, quas ad Cyrillum Alexandriæ destinavit episcopum et ad Joannem Antiochenum et Rufum Thessalonicensem, dicens quia nihil prohiberet alterius civitatis existentem episcopum in aliam demigrari. Inthronizatus igitur Proclus exsequias Maximiani corporis celebravit.

Ibid. cap. 11, pag. 352.

Proclus ab ætate prima lector fuit, apud doctores tamen observans zelator quoque in rhetorica : qui dum ad perfectam venisset ætatem, plerumque cum Attico erat episcopo exceptor sermonum ejus. Et dum proficeret, ab Attico diaconus ordinatur, postea presbyter. A Sisinnio vero Cyzici ordinatur episcopus. Hæc equidem ei primitus provenerunt ; postea thronum Constantinopolitanæ sortitur Ecclesiæ. Erat enim vir moribus optimis ; et ab Attico utiliter eruditus, omnia ejus imitabatur. Sed in isto patientia potior apparebat. Et ille quidem hæreticis

se terribilem opportune monstrabat ; iste vero omnibus mitis erat ; et sic eos potius quam violenter flectere nitebatur, nullam hæresim fatigare volens : in hac parte Theodosium imitatus imperatorem. Ille namque judicabat, contra culpabiles imperiali non uti potestate : hic autem parvi pendebat, si quis de Deo non ita saperet, sicut ipse. In his igitur etiam imperator laudabat eum ; cum et ipse veros sacerdotes imitaretur, et nequaquam persequi volentes admitteret.

X.

Ex Confessione fidei Joannis Maxentii, in Biblioth. PP. Paris. tom. IV, part. 1, pag. 457.

Sed his paulo manifestius beatus Proclus hujus urbis episcopus, quem etiam veneranda recepit synodus Chalcedonensis, ad Armenios : cum contra Theodori blasphemias, qui quaternitatem pro Trinitate impie dogmatizavit, peteretur ab ipsa gente, ut scriberet, ejusdemque blasphemias refutaret, de

hac sententia est locutus, dicens, etc. Quapropter si quis hanc hujus beatissimi Patris super splendorem solis lucentem sententiam reprehendere audeat, unam totius Trinitatis subsistentiam, id est, Patris et Filii et Spiritus sancti, manifeste cum Sabellio credere deprehenditur.

XI.

Ex libro iv Ephræmii episcopi Theopolitani ad orientales monachos, apud Photium Bibl. cod. ccxxix, pag. 827.

Et sane Proclus Constantinopolitanus, et Cyriacus Paphi episcopus, unus e trecentis decem et octo Patribus, hæc eadem habent. Ille quidem in Pulcherianis post Natalem ; et hic in Epiphaniæ oratione : qui etiam in oratione *De Incarnatione* eadem habet.

Καὶ μὴν καὶ Πρόκλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Κυριακὸς ὁ τῆς Πάφου ἐπίσκοπος, εἰς ὧν τῶν τιμῶν ἁγίων Πατέρων, τὰ αὐτὰ φησιν. Ὁ μὲν ἐν Πουλχεριαναῖς μετὰ τὸ Γενέθλιον· ὁ δὲ ἐν τῷ *Εἰς τὰ Θεοφάνια λόγῳ*· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τῷ *Περὶ ἐνανθρωπήσεως λόγῳ* τὰ αὐτὰ λέγει.

Ex oratione iii ejusdem ad Domnum et Joannem monachos, ibid. pagg. 806, 807.

Ad hæc Hierosolymitanus Cyrillus, Iconii Amphiloehius, Proclus Constantinopoleos episcopi ; qui in Quadragesima sic habet : *Divina natura increata, et nostræ carnis legitima assumptio, et unus est Filius* Sed et Petrus martyr Alexandriæ præsul similia testatur. Proclus quoque Constantinopolitanus episcopus in sermone *De nativitate Domini*.

Ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Κύριλλος, καὶ Ἀμφιλόχιος ὁ τοῦ Ἰκονίου, καὶ Πρόκλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως· ὅς καὶ φησιν ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ· Ἡ θεία φύσις ἄκτιστος, ἢ ἐξ ἐμοῦ πρόσληψις ἀνόθευτος· καὶ ἔστιν εἷς Υἱός. . . Ἀλλὰ καὶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυς, τὰ ὅμοια μαρτυρεῖ, καὶ Πρόκλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τε τῷ *Εἰς τὸ Γενέθλιον λόγῳ*.

Ex libro i ejusdem Ephræmii e verbis Cyrilli, ibid. pag. 794.

Magnus quoque Basilius Cappadox, cujus fama universum pervagatur orbem, formam et essentiam idem esse docet. Proclus quoque Constantinopolitanus episcopus similiter : modo siquidem essentiam appellavit formam, modo vero naturam.

Ὁ θαυμάσιος δὲ Βασίλειος ὁ ἐκ Καππαδοκίας, πᾶσαν φωτίσας τὴν οἰκουμένην, τὴν μορφήν καὶ τὴν οὐσίαν ταυτὴν δογματίζει. Καὶ Πρόκλος δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος, ὡσαύτως· ὁ μὲν γὰρ τὴν μορφήν οὐσίαν ὀνόμασεν· ὁ δὲ φύσιν.

XII.

Ex Constituto Vigilii papæ apud Baronium ad annum 555, § 174 et seq.

Beatum Proclum hujus regie civitatis antistitem
ita memorati Joannis Antiocheni episcopi similiter
constat respondisse rescriptis, etc. Perpendat ergo
pietatis vestræ sapientia singularis quia Proclus

A eruditissimus sacerdotum, et non longe a Theodori
Mopsuesteni vita repertus, mala quæ libenter
damnaverat, ejus essent, se jam tunc professus
est ignorare.

XIII.

Ex conc. Constantinopolitano II, gener. V, collat. III, edit. Ven. Labb. tom. VI, pag. 42.

Sequimur per omnia et sanctos Patres et doctores
Ecclesiæ, Athanasium, Hilarium, etc., Leonem,

Proclum; et suscipimus omnia quæ de recta fide,
et condemnatione hæreticorum exposuerunt (a).

Ex eodem concilio CP., collat. VI, ibid. pag. 156.

Sancta synodus dixit: Omnibus manifestum esse
putamus ex epistola a Proclo religiosæ memoriæ
scripta, quod non libera est ab accusatione apud
eum proposita ad Marim Persam epistola; nam

Nestorium vindicat, et impii Theodori scripta per
omnia comprobat, quæ sanctæ memoriæ Proclus
præcepit eum anathematizare.

Ex eodem concilio CP., collat. V, Cyrilli epist. ad Acacium, ibid. pag. 79.

Non oportebat latere sanctitatem tuam: aut for-
sitan et cognovit, quod omnes Orientales religiosis-
simi episcopi in Antiochia convenerunt, cum trans-
misisset eis tomum dominus meus sanctissimus
episcopus Proclus, bonorum plenum intellectuum
et rectorum dogmatum; erat enim ratio multa et

B longa de dispensatione Domini nostri Jesu Christi.
Supposuit etiam capitula quædam collecta a Theo-
dori codicibus, quæ consonantem Nestorii perfidiis
intellectum habent, et adhortatus est etiam illa
anathematizare.

XIV.

ANASTASIUS SINAITA lib. 'Οδηγῶς, cap. 5, ex edit. Opp. Gretseri 1740, tom. XIV, pag. 59.

Πολλῶ κλέον δὲ πάντων, καὶ πρὸ πάντων χρῆ ἀνα-
θεματίζειν τὸν κηρύττοντα, ἢ ἔχοντα νέαν πίστιν, ἢ
νέον δόγμα, παρηλλαγμένον τῆς πίστεως τῶν ἐν Νι-
καίᾳ τῆ' Πατέρων. Ὡσαύτως καὶ τὸν εὐρόντα, ἢ
παραλαβόντα ἐκ τῆς συνόδου Χαλκηδόνος νέαν πίστιν
παρεκτὸς τοῦ φρονήματος τῶν ἁγίων Πατέρων Διονυ-
σίου, Εἰρηναίου, Ἀθανασίου, Βασιλείου, Γρηγορίου,
Ἰωάννου, Πρόκλου· καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων Πατέρων
τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν. Τοὺς γὰρ μὴ ἀκολουθοῦντας
τούτοις τοῖς ἁγίοις διδασκάλοις, κατακρίτους ἡγοῦ-
μεθα καὶ ἀλλοτρίους τοῦ Χριστοῦ.

C Præ omnibus vero et ante omnia execrandus
est, qui novam fidem aut sententiam prædicat vel
tenet diversam a trecentis decem et octo Nicææ
Patribus. Similiter et qui invenerit aut susceperit
ex concilio Chalcedonensi novam præter sanctorum
Patrum mentem, Dionysii, Irenæi, Athanasii, Basii,
Gregorii, Joannis, Procli reliquorumque sancto-
rum Patrum cum his concordium. Nam qui sanctos
hos doctores non sequuntur, damnatos ducimus a
Christoque alienos.

IDEM *ibid.* cap. 6, pag. 46.

Ὅσας δὲ πάλιν χρήσεις λεγούσας τὰς δύο φύσεις
εὔρε Γρηγορίου τε καὶ Ἰωάννου, καὶ Κυρίλλου, καὶ
Ἀθανασίου, καὶ Πρόκλου, καὶ τῶν λοιπῶν περιφανῶν
διδασκάλων, ὧν αἱ βίβλοι καὶ αἱ χρήσεις ἀπαραίτη-
τοί εἰσι, διὰ τὸ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτὰς
προκείσθαι.

Rursum quæ testimonia offendit duas asserentia
naturas in Gregorio, Joanne, Cyrillo, Athanasio,
Ambrosio, Proclo cæterisque præclaris doctoribus,
quorum libris et sententiis refragari nequiret,
postquam toto terrarum orbi constat duas ipsos in
Christo naturas affirmare.

IDEM *ibid.* cap. 7, pagg. 52, 53.

Εἶτα μετὰ τὸν Ἀρτέμωνα, Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς,
καὶ Διόδωρος δὲ καὶ Θεόδωρος ὁ Ἀντιοχεύς γεγόνα-
σιν, ἐξ ὧν τὰ μυρία δόγματα τῆς διαίρεσεως ἤντησε
Νεστόριος, καθὰ μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἅγιος Πρόκλος, καὶ
ὁ μακάριος Κύριλλος.

D Post Artemoem exorti sunt Paulus Samosaten-
sis, Diodorus et Theodorus Antiochenus, a quibus
innumera de divisione dogmata Nestorius hausit,
ut testantur sanctus Proclus et beatus Cyrillus.

Μεγάλως ὁ Κύριλλος ἐπαινεῖ Πρόκλον τὸν σύγχρο-
νον αὐτοῦ. Λέγει γὰρ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Συμβόλου
οὕτως· Ταῦτα φρονεῖ μεθ' ἡμῶν ὁ φιλόχριστος
τῶν ἁγίων Πατέρων χορός· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ νυνὶ
τὸν τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπολιτῶν κοσμήσας

Magnis laudibus effert Cyrillus Proclum sibi con-
temporaneum. Nam in explicatione Symboli ita
scribit: *Hæc nobiscum sentit Christi amantissimus
sanctorum Patrum chorus; et ille ipse qui nunc san-
ctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ thronum tenet,*

(a) Hæc eadem etiam habentur in concil. Lateranen. sub Martino I, cons. 5.

sanctissimus et religiosissimus frater et coepiscopus Proclus.

Proclum ipsa Nestorii ætate hæc docentem, appellat divinus Cyrillus, ejusdem secum sententiæ, et *Sanctissimi ac Pii* appellatione cohonestat, et laudat eum, clare duas in Christo naturas asserentem.

Ἐθρόνον, ὀσιώτατος, καὶ θεοσεβέστατος ἀδελφὸς συνεπίσκοπος Πρόκλος.

Ταῦτα Πρόκλου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Νεστορίου διδάσκοντος, ὁ θεῖος Κύριλλος σύμφρονα, καὶ ἁγιώτατον αὐτὸν, καὶ Ὅσιον εἶναι ὁμολογεῖ, καὶ ἐπαινεῖ δύο φύσεις προφανῶς ἐπὶ Χριστοῦ λέγοντα.

XV.

FACUNDUS episcopus Hermianensis lib. viii, cap. 2, pagg. 645, 646.

Quod si hæc ratio non mea, sed viri prudentissimi atque sanctissimi Procli, modo contemnitur... *Nonnullisque interjectis* : Hæc ita perspicua cun-

ctis ratione ducebatur vir bonus et sapiens Proclus, etc.

XVI.

LEONTIUS De sectis, act. iii, ex Biblioth. PP. Paris., tom. XI, pag. 505.

Ab imperii Constantiniani principio usque ad collectionem synodi Chalcedonensis, hi doctores et Patres vixerunt : Silvester episcopus Romanus, Alexander, etc., Joannes, Proclus et Flavianus Constantinopolitani.

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἄχρι τοῦ κινήματος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἐγένοντο διδάσκαλοι καὶ Πατέρες οἷδε· Σίλβηστρος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος, Ἰωάννης, Πρόκλος καὶ Φλαβιανὸς Κωνσταντινουπόλεως.

XVII.

GEORGIUS ALEXANDRINUS ex libro De vita Chrysostomi, apud Savilium tom. VIII.

Princeps expromptus ad se accersit Proclum, quem ad hoc ipsum munus obeundum constituerat : virum utique eximie pietatis erga Deum, omnibusque virtutum ornamentis redimitum.

Ἐτοιμον οὖν ὑπάρχων καλεῖ τὸν Πρόκλον, εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀρωρισμένον, ἄνδρα θεοσεβῆ, καὶ ἐν πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένον.

XVIII.

JOANNES DAMASCENUS in Epistola de Trisagio, § 6, Opp. tom. I, pag. 487.

Tempore beatissimi Procli ex divina revelatione trisagium hymnum eecinerunt : *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis* : nempe cum puerum quemdam e media supplicantium turba sublimè raptum fuisse aiunt, atque virtute quadam angelica in aerem evectum, hunc hymnum didicisse; quantumque in hoc hymno divinitatis inesset, calamitatis quæ tunc grassabatur levationem, testimonio fuisse.

Ἐπὶ Πρόκλου τοῦ τρισμακαρίου ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, τὸν τρισάγιον ὑμνησαν ὕμνον· Ἄγιος ὁ Θεός, ἄγιος ἰσχυρός, ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς· ὅτε τὸ παιδίον ἐκ μέσης τῆς πληθύος τῶν λιτανευόντων ἤρπάχθαι φασὶ καὶ μεμνησθαι τὸν ὕμνον, ἐν ἀέρι γενόμενον ἐκ τινος ἀγγελικῆς δυνάμεως, καὶ μαρτυρίαν τῆς τοῦ ὕμνου θεϊότητος γεγενῆσθαι, τῆς ἐπαγωγῆς τὴν λώφησιν.

XIX.

Ex concilio Nicæno II, gener. vii, act. i, Cyrill. ad Gennad., ex edit. Ven. Labb., tom. VIII, pag. 719.

Hæc autem scribo, quod inaudierim pietatem tuam ægre affectam esse adversus sanctissimum et Dei cultorem fratrem et comministram nostrum Proclum episcopum. Itaque nequaquam velim tuam pietatem fugere communionem cum sanctissimo et Dei amantissimo Proclo episcopo : siquidem eadem fuit illius sanctitati, mihi que sententia; neque hujus dispensationis modus cuiquam prudentium displicuit.

Καὶ ταῦτα γράφω μαθὼν, ὅτι ἡ σὴ θεοσεβεία λελύπηται εἰς τὸν ὀσιώτατον καὶ θεοφιλέστατον ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συλλειτουργὸν ἐπίσκοπον Πρόκλον· μὴ ἀποφευγέτω τοίνυν ἡ σὴ θεοσεβεία τὴν πρὸς τὸν ὀσιώτατον καὶ θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Πρόκλον κοινωνίαν· μία γὰρ γέγονεν ἡ φροντίς ἐμοί τε καὶ τῇ ὀσιότητι αὐτοῦ· καὶ ὁ τῆς οἰκονομίας τρόπος οὐδενὶ τῶν συνετῶν ἀπήρεσεν.

XX.

THEOPHANES in Chronographia, pag. 80, edit. Paris.

Sub sanctæ memoriæ Proclo, terræ motus factus est magnus Constantinopoli per quatuor menses, ita ut timentes Byzantini extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes cum epi-

Ἐπὶ τοῦ ἐν ἀγίοις Πρόκλου σεισμός γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ ὄ μῆνας, ὥστε φοβηθέντες οἱ Βυζάντιοι ἔφυγον ἔξω τῆς πόλεως, ἐν τῷ λεγομένῳ Κάμπῳ, καὶ ἦσαν διημερεύοντες μετὰ τοῦ ἐπι-

σκόπου ἐν ταῖς δεήσεσι λιτανεύοντες. Ἐν μιᾷ οὖν A
κυμαιομένης τῆς γῆς, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ κρᾶζον-
τος τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*, ἐκτενωῶς, περὶ ὠραν γ' ἄφνω,
πάντων ὁρώντων, συνέθη ὑπὸ θείας δυνάμεως ἀρῆ-
ναί τινα νεανίσκον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἀκοῦσαι θείας
φωνῆς παρεγγυούσης αὐτὸν, ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ
καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν οὕτω καὶ λέγειν· Ἅγιος ὁ
θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον
ἡμᾶς· μηδὲν ἕτερον προστιθέντας. Ὁ δὲ ἐν ἀγίοις
Πρόκλος ταύτην δεξάμενος τὴν ἀπόφασιν, ἐπέτρεψεν
τῷ λαῷ ψάλλειν οὕτω· καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ σεισμός.
Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία, καὶ ὁ ταύτης ἀδελφὸς
ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην, τὸν θεῖον τοῦτον ψάλλεσθαι ὕμνον.
Καὶ ἀπὸ τότε παρέλαβον πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι καθ'
ἐκάστην ἡμέραν ᾄδειν αὐτὸν τῷ Θεῷ.

scopo supplicationibus ac processionibus intenti.
Quadam ergo die fluctuante terra, et omni piebe
attentius exclamante : *Kyrie, eleison* ; circa horam
tertiam, omnibus videntibus, contigit a divina vir-
tute sustolli quemdam adolescentulum in aerem, et
audiri divinam vocem ei precipientem, episcopo ac
populo nuntiare, ut litanias sic facerent, et dice-
rent : *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immor-
talis, miserere nobis* ; nihil aliud apponentes. San-
ctus autem Proclus, hac suscepta sententia, præcep-
it populo sic psallere ; et statim terræ motus ces-
savit. Porro beata Pulcheria de miraculo cum ejus
fratre supra modum admirata, sanxit per uni-
versum orbem terrarum divinum decantari hunc
hymnum. Et tunc receperant omnes Ecclesie per
B singulos dies hunc canere Deo.

XXI.

RHETIUS Biblioth. cod. LIII, pag. 45.

Ἐγραψε δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ψῆφον, πρὸς Οὐλο-
σιανὸν (οὗτος ἦν θεῖος τῆς ἀγίας Μελένης Ἑλληνό-
φρων· ἐν δὲ τῷ ἀποθνήσκειν, μεταθέμενος πρὸς τὸ
ἐρθόδοξον, καὶ φωτισθεὶς παρὰ τοῦ ἀγίου Πρόκλου
Κωνσταντινουπόλεως· αὐτοῦ γὰρ εὐρέθη πρέσβυς
ἀποσταλεῖς· ὅτε καὶ τῇ ἀγίᾳ ἐνέτυχεν ἐξ Ἱεροσολύ-
μων καταλαβούσῃ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων) ἔπαρ-
χον πόλεως.

Scriptis autem (Constantius) contra ipsum (Cœ-
lestium) decretum ad Volusianum urbis præfe-
ctum : qui quidem Volusianus erat sanctæ Melaniæ
patruus e gentilium secta. At dum eum Constanti-
nopolî legationis officio fungentem mors invaderet,
ad orthodoxam fidem transit, baptizatusque est a
sancto Proclo Constantinopolitano episcopo. Quo
item tempore sancta illa mulier e Hierosolymis in
regiam urbem advenit.

XXII.

GEORGIUS CEDRENIUS Hist. Compend. tom. I, pag. 270, 271.

Τῷ κη' ἔτει . . . τελευτήσαντος Μαξιμιανοῦ, C
Πρόκλος ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
προχειρίζεται, ὅς τὸ τοῦ Χρυσοστόμου λείψανον ἀνα-
κομίζει τῷ λ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου, καὶ εἰς
τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἀποτίθησι ναὸν, κ. τ. λ.

Anno xxviii Maximiano vita functo, sanctissimus
Proclus episcopus Constantinopolitanus deligitur,
et ordinatur : isque reliquias Chrysostomi reporta-
vit anno xxx imperatoris Theodosii, inque templo
Apostolorum deposuit, etc.

Τῷ λθ' ἔτει Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, καὶ Πρόκλος
Κωνσταντινουπόλεως, εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν.

Anno xxxix Cyrillus Alexandriae et Proclus Con-
stantinopolis episcopi, pie vita defuncti sunt.

XXIII.

JOANNES ZONARAS Annal. tom. II, pag. 33.

Μετὰ τὸν Μαξιμιανὸν ἐπὶ διατίαν ἀρχιερατεύσαντα,
Πρόκλος, ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητῆς, πατριάρχης
προχειρίσθη· ὑπὸ Σισιννίου πατριάρχου ἐπίσκοπος
Κυζίκου πρώτῃ χειροτονηθεὶς, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ
τῶν ἐκεῖ ἕτερον ἐλομένων ἀρχιερέα, καὶ τὸν μεταξὺ
χρόνον σχολάζων. Οὗτος τοίνυν τῷ θρόνῳ τῆς Κων-
σταντινουπόλεως ἐνθρονισθεὶς, ἀξιοῖ τὸν βασιλέα, τὸ
ιερώτατον τοῦ Χρυσοστόμου σῶμα ἐκ Πιτυούντος
ἀνακομισθῆναι, καὶ μὴ μένειν καὶ θανόντα τὸν ἅγιον
ὑπερόριον. Πείθεται τούτῳ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀνακομίζε-
ται ὁ τοῦ ἀγίου νεκρὸς· καὶ ὑποδέχεται τῶν ὑπερβαλ-
λούσης τιμῆς, καὶ κατατίθεται ἐντὸς τοῦ θυσιαστη-
ρίου τοῦ τῶν ὁσίων Ἀποστόλων περιωνύμου ναοῦ.

Post Maximianum, pontificatu biennio functum,
Proclus Chrysostomi discipulus patriarcha creatur ;
qui pridem a Sisinnio patriarcha, Cyzici episcopus
designatus, sed a Cyzicenis, qui alium elegerant,
non receptus, tempore interjecto otium egerat. Hic
igitur in sede Constantinopolitana receptus, petit ab
imperatore, ut corpus sancti Chrysostomi Pityunte
referatur, ne vir sanctus post obitum etiam exsula-
ret. Paret imperator, relatumque sancti cadaver et
insigni cum honore susceptum, intra sacrarium
templi ejus nomen est sanctorum Apostolorum,
conditur.

XXIV.

NICEPHORUS CALLIST. Hist. eccl. lib. xiv. cap. 29, tom. II, pag. 501.

Σισίννιος τοῦ Κυζικηνῶν προέδρου θανόντος, τὸν
θεῖον Πρόκλον τῇ Κυζίκῳ ἐχειροτόνει. Καὶ δὴ Πρό-

Cyziceno episcopo mortuo, Sisiunius divinum
Proclum Ecclesie Cyzici episcopum ordinat. Sed

enim cum Proclus, ut eo transiret, in prociectu A esset, homines ibi episcopum prævenientes ordinarunt Dalmatium quemdam, virum venerandum et in monasticis laboribus exercitatum. Id illi fecerunt, sanctione illa contempta quæ præter sententiam episcopi Constantinopolitani ordinationem fieri vetat. Hoc ubi ita factum est, Proclus non oppugnavit; et Ecclesiæ quidem nulli præfuit, in Constantinopolitanis autem ecclesiis docendo floruit.

IDEM *ibid.* cap. 38, pag. 522.

Proclus a primo capillo præceptoribus usus, in arte dicendi potissimum elaboravit. Et post adolescentiam exactam, in juvenili admodum ætate, in lectorum ordinem cooptatus, primum divi Joannis Chrysostomi Constantinopolitanam Ecclesiam administrantis sectator, librisque scribendis adjutor, et corporis ejus curator fuit. Hic Paulum Joanni magno in aurem dictitantem, atque arcaniorem epistolarum suarum sensum revelantem, per rimas prospectans vidit. Atque ubi ille in exilio vixit, ab illius affectione non desciscens, cum ejus successore Attico episcopo fuit, orationum ipsius scriba. Quem ille in divino vitæ instituto progredientem, in diaconatus gradum sustulit. Deinde vero cum in presbyterorum cathedra Dominum laudaret, a Sisinnio Ecclesiæ Cyzicenæ designatus est antistes. Longo vero tempore post Constantinopolitanæ Ecclesiæ episcopatus ei commissus est. Et quod moribus atque institutis placidus maxime vir esset, quæcunque in Joanne et Attico eximia erant, expressit. Malorum tolerantia illis etiam superior fuit. Atticus namque sæpius etiam iis qui in fide a se non dissentirent, terribilis esse visus est. Hic vero et erga illos, et in alios omnes placidus et lenis admodum fuit, benevolentia potius quam vi eos ad se pertrahere in animo habens. Et quoniam nemini turbarum causam præbuit, Ecclesiæ dignitatem in humanitate et mansuetudine consistentem, integram conservavit. . . Iste autem minus curavit si quis de Deo itidem ut ipse sentiret. Sed doctrinæ jugiter incumbens, placide, non violenter, plebem sibi devinxit.

κλω ἐν παρασκευῇ ὄντι περὶ αὐτὴν χωρεῖν, φθάνουσιν ἐκεῖνοι καὶ χειροτονοῦσιν ἄνδρα σεμνόν τινα, Δαλματίον ὄνομα, ἀσκητικοῖς πόνοις ἐγγυμνασμένον. Καὶ τοῦτο ἔδρων, ἐν δευτέρῳ τὸν νόμον θέμενοι, ὃς ἐκέλευε παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντίνου, χειροτονίαν μὴ γίνεσθαι. Ὁ μὲν οὖν Πρόκλος, τούτου γενομένου, καθ' ἑαυτὸν συνεστέλλετο. Ἐκκλησίας μὲν μηδεμιᾶς προϊστάμενος, ταῖς δὲ τῆς Κωνσταντίνου ἐκκλησίαις τῷ διδάσκειν ἀνθῶν.

Πρόκλος ἐκ πρώτης τριχῆς εἰς διδασκάλους φοιτῶν, ῥητορικῆς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεμελήθη. Εἰς ἀναγνώστου δὲ τελέσας βαθμὴν, ἐν νεῶ πάνυ τῆ ἡλικίᾳ· καὶ ἤδη παραμείψας τὸν μείρακα, πρῶτα μὲν τῷ θεῷ Ἰωάννῃ τῷ Χρυσοστόμῳ ἱεραρχοῦντι τῆς Κωνσταντίνου παρέϊπετο, ὑπουργὸς αὐτῷ καὶ συνεργὸς τῶν λόγων γινόμενος, καὶ ὅση χρεία τοῦ σώματος ἐκείνῳ γινόμενος. Οὗτος δὲ καὶ Παύλῳ πρὸς οὓς τῷ μεγάλῳ Ἰωάννῃ διαλεγομένῳ, καὶ τὸν νοῦν τῶν ἐκείνου ἐπιστολῶν ἐκκαλύπτοντι μυστικώτερον ἐνέτυχε, τῆ τῆς θυρίδος παρακύπτων ὀπῆ. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ὑπερόριος ἦν, μὴ τῆς ἐκείνου σχέσεως ἀποστάς, τῷ μετ' ἐκεῖνον ἐπισκόπῳ Ἀττικῷ συνῆν, ὑπογραφεὺς τῶν ἐκείνου λόγων καθεστῆκως. Ὅν δὴ τῆ κατὰ Θεὸν προβαίνοντα ἀγωγῆ, καὶ τοῦ τῆς διακονίας ἡξίου βαθμοῦ. Ἐπειτα δὲ καὶ ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνέσας τὸν Κύριον, ὑπὸ Σισιννίου τῆς κατὰ Κύζικον Ἐκκλησίας προεβλήθη ἐπισκοπῆ. Πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ τῆς Κωνσταντίνου Ἐκκλησίας τὴν ἐπισκοπὴν ἐπετράπη. Χρηστὸς δὲ ὢν ἀνὴρ μάλιστα κατὰ τε ἦθος καὶ τρόπον, ὅσα δὲ Ἰωάννῃ καὶ Ἀττικῷ προσῆσαν χρηστά, ἀνεμάξατο. Ἀνεξίκακος δὲ καὶ πλέον ἤπερ ἐκεῖνοι ἐγένετο. Ἀττικὸς μὲν γὰρ πολλάκις καὶ τοῖς διαφόροις τῆς πίστεως φοβερὸς μάλα ἐδόκει. Οὗτος δὲ κακεῖνοις καὶ πᾶσιν ἤπιος καὶ προσηγῆς μάλα ἦν, τούτοις μᾶλλον ἢ βία ἔλκειν ἐκείνους διανοούμενος. Μηδενὶ γὰρ ταραχῆς αἴτιος καταστάς, τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀξίωμα, τὸ ἐπιεικὲς φημι καὶ πρᾶον, ἀθιγῆς διετήρησεν. . . Οὗτος δὲ ἔλαττον ἐφρόντιζεν, ἦν μὴ τις περὶ Θεοῦ ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἐφρόνει. Διδασκαλίᾳ δὲ συνεχεῖ χρώμενος, ἡρέμα, καὶ οὐ βία, τὰ πλήθη προσήγετο.

XXV.

Ex lib. iv Juris Græco-Rom. in Syllabo episcoporum Byzantii.

Proclus a Sisinnio Cyzici episcopus ordinatus, D et non admissus, vacavit. A morte vero Maximiani factus est antistes Constantinopolis, cum illius cadaver in diaconio jaceret; præfuit sacerdotio primo annis xii.

Ibid. § De translationibus episcoporum.

Anno xii imperatoris Theodosii Junioris Arcadii filii, magnus ille Proclus ordinatus episcopus Cyzici a Sisinnio patriarcha, non admissus in otio vixit. Post depositionem vero Nestorii, decretus ei quidem episcopatus Constantinopolitanus, sed in solio non est collocatus ob invidiam pontificam qui pro-

Πρόκλος ὑπὸ Σισιννίου χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος Κυζίκου, καὶ μὴ δεχθεὶς, ἐσχάλασε. Μετὰ δὲ θανάτου Μαξιμιανοῦ γέγονε Κωνσταντινουπόλεως, κειμένου τοῦ λειψάνου αὐτοῦ ἐν τῷ διακονικῷ· ἀρχιερατεύσας ἔτη ιβ'.

Ἐν τῷ ιγ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ Μεκροῦ, τοῦ Υἱοῦ Ἀρκαδίου, ὁ μέγας Πρόκλος ἐπίσκοπος Κυζίκου χειροτονηθεὶς ἐπὶ Σισιννίου πατριάρχου, ἐσχάλασε, μὴ δεχθεὶς. Μετὰ δὲ τὴν καθαιρέσιν Νεστορίου, ἐφηφίσθη μὲν Κωνσταντινουπόλεως, οὐκ ἐνεθρονίσθη δὲ διὰ φθόνον τῶν περιουναστευόντων

τότε ἀρχιερέων. Μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ χειροτονηθέντος **A** Μαξιμιανοῦ τελευτήσαντος, ἐπι κειμένου τοῦ λειψάνου αὐτοῦ, προσεκλήθη, καὶ ἐνεθρονίσθη Κωνσταντινουπόλεως, συναινέσει καὶ τοῦ Κελεστίνου πάπα Ῥώμης, συμφύφων γενομένων καὶ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου καὶ Ἰωάννου Ἀντιοχείας.

XXVI.

Ex Menologio Græcorum Basilii imper. part. 1, pag. 140.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κδ' Ὀκτοβ. μνήμη τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ ἐν ἀγίοις Πατὴρ ἡμῶν Πρόκλος, εὐλαβὴς ὢν καὶ σοφὸς, καὶ ἐνάρετος, ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ ἀγίου Σισινίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος Κυζίκου. Ἀπελθὼν, καὶ μὴ δεχθεὶς παρὰ τῶν ἐκεῖ κληρικῶν αἵρετικῶν ὄντων, ὑπέστρεψεν ἐν **B** Κωνσταντινουπόλει, τὸν μεταξὺ σχολάζων χρόνον, καὶ προσέχων ἑαυτῷ τε καὶ τῇ ἀναγνώσει. Τελευτήσαντος δὲ Μαξιμιανοῦ τοῦ πατριάρχου, ἐπι τοῦ λειψάνου αὐτοῦ κειμένου ἐν τῷ ἱερατεῖο τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, προχειρίζεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἐνθρονίζεται κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην ἐβδομάδα ἐν τῇ ἀγίᾳ Πέμπτῃ τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ καλῶς πολιτευσάμενος καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν, καὶ πολλοὺς διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ὠφελήσας, ἐπισκόπησεν ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας τρεῖς, καὶ τελειωθείς ἀνεπαύσατο.

lentia sua nunc abutebantur. Postea vero quam ordinatus isthic Maximianus diem obiisset, necdum sepulto ipsius cadavere, accersitus est, et in solio collocatus, etiam Cœlestino papa Romano assentiente, ac episcopatum ei decernentibus magno illo Cyrillo et Joanne Antiocheno.

Eadem die ix Kal. Nov. commemoratio sancti Patris nostri Procli patriarchæ Constantinopolitani. Sanctus Pater noster Proclus cum pietate, sapientia ac virtute esset insignis, a sancto Sisinnio patriarcha Constantinopolitano Cyzici episcopus creatus est. Illuc proficiscens, cum a clericis Cyzicenis, quippe qui hæretici essent, non reciperetur, Constantinopolim rediit, ubi per aliquod tempus ab administratione vacans, sibi litterisque operam dedit, quoad Maximiano patriarcha defuncto, cum adhuc cadaver ejus in sanctissimæ et magnæ ecclesiæ Dei sacrario jaceret, creatur patriarcha Constantinopolitanus. Et in throno eadem ipsa magna hebdomadæ sancta quinta die salutaris passionis Domini nostri Jesu Christi collocatur. Et qui episcopi munus optime functus, tam in manus impositione, quam in multorum auxilio sua ipsius doctrina, cum sedisset in episcopatu annos duodecim et menses tres, ex hac vita migrans, in pace quievit.

XXVII.

Ex Menologio Græc. card. Sirleti, sub die xxiv Octobr. Apud Canisium in Thesaur. tom. III, part. 1, pag. 485.

Eodem die commemoratio sancti Patris nostri **C** Procli patriarchæ Constantinopolitani: qui sacram Litterarum peritia et probitate morum insi-

gnis, cum annos duodecim et menses tres episcopatum bene rexisset, in pace migravit ad Dominum

XXVIII.

Ex Menologio Horologii Græc., edit. Venet. 1552.

Νοεμβρ. ι', προσέβρια τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπαξίως σήμερον πανηγυρίζει ἡ πασῶν τῶν πόλεων τιμιωτέρα ἀληθῶς ἐν τῇ σεπτῇ μεταστάσει σου, Πάτερ Πατέρων Πρόκλε σοφέ.

Die x Novembris, profestum ingressus sacrosanctæ Dei Genitricis in templum, et sancti Patris nostri Procli archiepiscopi Constantinopolitani.

Merito hodie celebrem conventum agit in tuo venerabili transitu, hæc quæ vere cæteris præstat urbibus, o Pater Patrum sapientissime Procle.

XXIX.

Ex Menologio Græc., edit. Venet. 1551.

Τῇ κε' ἡμέρᾳ Σεπτεμβ. ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ Νέου, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τὴν ἡμέραν γέγονε σεισμὸς φοβερός· καὶ διὰ τοῦτο τοῦ λαοῦ παντὸς σὺν τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ καὶ Πρόκλῳ τῷ πατριάρχῃ, μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἔξω λιτανευόντων διὰ τὸν φόβον ἐν τῷ Κάμπῳ· ἤδη τῆς τῶν Θεοπασχιτῶν αἵρέσεως ἐξ ἐπηρείας τοῦ διαβόλου ἀρχὴν λαμβανούσης, καὶ τῷ Τρισαγίῳ τὸ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, βλασφημοῦντων· ἐξαίφνης παιδίον ἀρπαγὲν εἰς τὸν ἀέρα ἀνεφέρετο πάντων ἐν ἐκπλήξει καὶ φόβῳ κρα-

D Die xv Septembris, imperante Theodosio Juniore, ante diem Resurrectionis, accidit horribilis terræ motus: quo factum est ut totus populus cum imperatore Theodosio et patriarcha Proclo, ac universæ Ecclesiæ clero totaque urbe exierit extra civitatem, in locum qui dicitur Campus, ad orandum præ timore. Jam improba Theopaschitarum diabolica hæresis initium sumebat, et Trisagio blasphemantes addebant: *Qui crucifixus est pro nobis. Extemplo puerulus in aerem raptus volitabat, clamantibus cunctis præ stupore et timore,*

per multas horas: *Domine, miserere*: repente descendit puer, perinde ac in nube insidens, et magna voce admonebat ab archangelorum choris trisagium illum hymnum Deo concini, sine illo additamento, *Qui crucifixus est*: sed ita: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis*. Et illico cum his vocibus animam Deo reddidit et illa terræ motus agitatio quievit.

ζόντων ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ, *Κύριε, ἐλέησον*· αὐτὸς κατηνέχθη τὸ παιδίον ὡς ἐπὶ νεφέλης καθήμενον· καὶ φωνῇ μεγάλῃ παρεκελεύσατο ὅτι οἱ τῶν ἀρχαγγέλων χοροὶ ἄνευ τῆς προσθήκης τοῦ, *Ὁ σταυρωθεὶς, τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπουσι τῷ Θεῷ*· Ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ εὐθέως ταῖς τοιαύταις φωναῖς, ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν τῷ Θεῷ· καὶ ὁ τοῦ σεισμοῦ κλόνος ἐπαύσατο.

XXX.

Ex Anthologia Græc. impressa Romæ 1598, mense Novembr. die xx.

In Ecclesiæ fastigio, quasi pellucidum astrum psallentes illuminantem, vere te posuit Dominus, o Patrum omnium decus, celeberrime Procle.

Ἐν τῷ ὕψει Κύριος τῆς Ἐκκλησίας ἀληθῶς σε ἔθετο ὡσπερ ἀστέρα φαεινὸν, φωταγωγοῦντα τοὺς ψάλλοντας, Πρόκλε, τὸ κλέος Πατέρων αἰδίδιμε.

XXXI.

Ex Menologio Græc. ms. sancti Andrea.

Ode 9.

Β

Ἐδ. η'.

Hymnis celebremus fulgentes spirantesque faces Eusebium et Proclum.

Ἵμνήσωμεν τοὺς ζωολαμπτήρας. . . . Εὐσεβίῳ καὶ Πρόκλῳ.

XXXII.

Ex Martyrologio Romano die xxiv Octobris.

Constantinopoli sancti Procli episcopi.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΠΡΟΚΛΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΛΟΓΟΙ.

SANCTI PATRIS NOSTRI PROCLI

ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI

ORATIONES.

(1) ORATIO I.

Laudatio in sanctissimam Dei genitricem Mariam.

I. Virginalis solemnitas linguam nostram hodie, fratres, ad laudis præconium provocat; præsensque festivitas collecto nunc cœtui utilitatem conciliat; atque id jure quidem optimo. Continet enim celebritas hæc castimonie argumentum, totiusque feminei sexus gloriationem habet ac mulierum gloriam, ejus ergo quæ in tempore Mater

(1) Hæc illa celebris oratio est, in qua sanctus Proclus adhuc episcopus Cyzici de Nestorio revexit triumphum. Prima ipsa verba indicant habitam celebri pro Mariæ solemnibus conventu; nec alio, quam τοῦ εὐαγγελισμοῦ, sacratissimæ ejus Annuntiationis, quando Emmanuelem concipiens, vere effecta est Deipara. Sequor maxime perantiquum Regiam codicem, quo textus videtur purior, ac

ΛΟΓΟΣ Α'.

Εγκώμιον εἰς τὴν παναγίαν (2) Θεοτόκον Mariam.

Α'. Παρθενική πανήγυρις σήμερον τὴν γλῶτταν ἡμῶν, ἀδελφοί, πρὸς εὐφημίαν καλεῖ· καὶ ἡ παροῦσα ἑορτὴ τοῖς συνελθοῦσιν ὠφελείας γίνεται πρόξενος, καὶ μάλιστα (3) εἰκότως. Ἄγνειας γὰρ ἔχει ὑπόθεσιν, καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν γυναικῶν καύχημα τὸ τελούμενον· καὶ δόξα τοῦ θήλειως, διὰ τὴν ἐν καιρῷ μητέρα καὶ παρθένον. Ἐπέραστος αὕτη καὶ ἐξαισίος ἡ σύνοδος.

qualem fere habuit antiquus interpres, quem Riccardus existimat Dionysium Exiguum, subjectis variis aliorum lectionibus. Accessit novissimus cardinalis Mazarini codex, qui ipse emendatissimus videri potest, ex quo subinde aliqua notis intexui.

(2) Ms. codex Mazar. ὑπεραγίαν.

(3) Id. cod. μάλα.